

Rode
Kruis

STRATEGIE 2021 - 2025
VERSTERKEN VAN DE MENSELIJKE BASIS

Een internationale beweging

Het Nederlandse Rode Kruis maakt onderdeel uit van de internationale Rode Kruis- en Rode Halve Maan-beweging, het grootste onafhankelijke hulpnetwerk ter wereld. Dit netwerk bestaat uit:

- 191 nationale Rode Kruis- en Rode Halve Maan-verenigingen;
- de Internationale Federatie van Rode Kruis- en Rode Halve Maan-verenigingen (IFRC);
- het Internationale Comité van het Rode Kruis (ICRC).

Allemaal met één doel: hulp aan de meest kwetsbaren. Een streven waar zich dagelijks bijna 12 miljoen vrijwilligers wereldwijd voor inzetten. De Internationale Federatie van Rode Kruis- en Rode Halve Maan-verenigingen (IFRC) is het overkoepelende orgaan van alle erkende nationale Rode Kruis- en Rode Halve Maan-verenigingen. De IFRC is gevestigd in Genève en is in 1919 opgericht. De Federatie coördineert de hulpverlening bij grote (natuur)rampen. Het helpt nationale verenigingen bijvoorbeeld bij directe noodhulpverlening en ondersteunt hen bij de opbouw van een sterke vereniging. Het Internationale Comité van het Rode Kruis (ICRC) is een onafhankelijke organisatie, gevestigd in Genève. Het verleent hulp en ondersteunt nationale Rode Kruis- of Rode Halve Maan-verenigingen bij gewapende conflicten. Het Comité biedt hierbij bescherming aan zieken en gewonden, krijgsgevangenen, ontheemden en de burgerbevolking in het conflictgebied. Nationale verenigingen ondersteunen op hun beurt het ICRC met bijvoorbeeld financiële middelen en hulpgoederen en door internationale medewerkers beschikbaar te stellen.

Het Rode Kruis werkt vanuit zeven grondbeginselen: menslievendheid, onpartijdigheid, neutraliteit, onafhankelijkheid, vrijwilligheid, eenheid en algemeenheid. Ze betekenen voor het Rode Kruis dat ieder mens recht heeft op respect en waardigheid. Dat mensen in de grootste nood als eerste moeten worden geholpen. Dat hun geloof, nationaliteit, ras, afkomst of politieke mening hierbij niet ter zake doet. Dat we geen partij kiezen in conflicten, behalve die van de slachtoffers. Dat we onze eigen keuzes maken, maar altijd in overleg met onze partners. Dat we onze hulp professioneel voorbereiden maar vrijwillig bieden. Dat we wereldwijd een beweging van Rode Kruis- en Rode Halve Maan-organisaties vormen die elkaar helpen en bijstaan op basis van gelijkwaardigheid.

Uit de Statuten van het Nederlandse Rode Kruis, 1 april 2019

STRATEGIE 2025

Versterken van de menselijke basis

Uitdagende trends
 Klimaatverandering
 Polarisatie
 Migratie
 Digitalisering
 Armoede

Vier beloftes
 1 Voor iedereen in nood
 2 Alert op dreigende nood
 3 We bieden passende hulp
 4 Niet alles zelf doen

2025

Zeven grondbeginselen

- Menslievendheid
- Vrijwilligheid
- Onpartijdigheid
- Eenheid
- Neutraliteit
- Algemeenheid
- Onafhankelijkheid

- Basislevensbehoeften**
- Voedsel
  - Water
  - Onderdak
  - Veiligheid
  - Persoonlijke hygiëne
  - Contact met familie
  - Juiste medische psychosociale hulp

Onze auxiliaire rol:
 Aanvullend op de overheid
 verlenen wij hulp en verspreiden
 het Humanitair Oorlogsrecht.

- Vier uitdagingen voor de implementatie**
- 1. Strategie 2025 is van ons allemaal
  - 2. Capaciteit en competenties
  - 3. Kosten en fondsenwerving
  - 4. Wendbaar, alert en innovatief

Implementatieplan   Vrijwilligersbeleid   Meerjarenraming

2020

Voor onze internationale, Caribische
en nationale hulpverlening

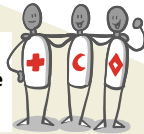
Aansluitend op de
Strategie 2030 van IFRC

Ontwikkelingen gaan snel.
Wij moeten continu alert zijn:

- op waar nood kan ontstaan.
- hoe onze hulpverlening past.

**We zijn onderdeel van en
ondersteunen de wereldwijde
Rode Kruis beweging.**

Ons embleem geeft
toegang tot mensen,
waar anderen dat
niet hebben.

STRATEGIE 2021 - 2025 IN VOGELVLUCHT

ONS BESTAANSRECHT

Het Rode Kruis: een onverminderd bestaansrecht

Op 24 juni 1859 werd in de kruitdampen van het slagveld van Solferino de basis gelegd voor onze drijfveer: **in tijden van nood staat niemand alleen**. Enkele jaren later, op 19 juli 1867, tekende koning Willem III het Koninklijk Besluit dat ook vandaag nog het fundament is van het Nederlandse Rode Kruis. De droom van Henry Dunant is verwoord in een heldere opdracht, onze *auxiliaire* rol:

Het Rode Kruis heeft voor het gehele Koninkrijk tot taak hulp te verlenen aan gewonden, zieken en anderszins hulpbehoevenden, die slachtoffer zijn van een gewapend conflict, ramp of andere bijzondere gebeurtenis, zulks in overeenstemming met de bepalingen van de Verdragen en Protocolen van Genève en de grondbeginselen van het Rode Kruis zoals geformuleerd door de Internationale Conferenties van Rode Kruis en Rode Halve Maan.

(...)

Onverminderd de(ze) taken, werkt het Rode Kruis naar vermogen mede aan het lenigen van de nood bij rampen en andere bijzondere gebeurtenissen buiten het Koninkrijk; het anderszins verzachten of zo mogelijk voorkomen van menselijk leed; en het zo ruim mogelijk verspreiden van het humanitair oorlogsrecht. Het Rode Kruis werkt voorts naar vermogen mede aan de verwezenlijking van de doelstellingen van het Internationale Rode Kruis.

Iedereen overal en altijd helpen als de nood aan de man is of dreigt: sinds jaar en dag is dat wat we doen als humanitaire noodhulporganisatie. Onafhankelijk, onpartijdig en neutraal, gedreven vanuit menslievendheid en op basis van vrijwilligheid. We hebben geen reden onze *raison d'être* ter discussie te stellen, binnen of buiten het Koninkrijk.

Hóe we onze missie willen realiseren, is in de 21^e eeuw wel anders dan in 1867. En zal ook de komende jaren steeds sneller veranderen. Daarom hebben we Strategie 2021 - 2025 opgesteld. Technologische ontwikkelingen maken het mogelijk om kwetsbare groepen steeds beter in kaart te brengen en hulp steeds persoonlijker en relevanter te maken. Dat vraagt de komende jaren nieuwe vaardigheden van veel vrijwilligers, en creëert de kans om nieuwe groepen vrijwilligers aan ons te binden. Als geen ander zijn we in staat om hulp te mobiliseren in Nederland, of het nu gaat om geld, tijd of talent. Zoals Henry Dunant de vrouwen bij het slagveld van Solferino mobiliseerde, zo mobiliseren wij heel Nederland. Het coördineren van burgerhulpverlening is onze kracht. We willen een humanitair netwerk zijn dat in de haarvaten van de samenleving zit: lokaal, regionaal, landelijk en internationaal. Daarbij willen we als organisatie een afspiegeling zijn van de samenleving. Iedereen moet zich welkom voelen bij het Rode Kruis, als vrijwilliger en zeker ook als hulpvrager.

Tegelijkertijd beseffen we dat we er niet altijd voor iedereen kunnen zijn, dat onze missie ambitieus is. Het gat tussen noden in de samenleving en beschikbare middelen groeit nog steeds.

Dat inzicht ontslaat ons niet van de verantwoordelijkheid om de meest kwetsbaren op zijn minst op ons netvlies te hebben en op basis daarvan actie te ondernemen, van concrete hulp tot aandacht vragen en pleit bezorgen. Iedereen in nood heeft recht op hulp. Via humanitaire diplomatie vragen we politiek en samenleving om aandacht voor het lot van de meest kwetsbaren, om de hoek en ver weg. Dat blijven we ook in Strategie 2025¹ doen.

1 In dit document hanteren we in de lopende tekst de term Strategie 2025 waar we Strategie 2021-2025 bedoelen. In de loop van 2020 worden zoveel mogelijk voorbereidingen getroffen om Strategie 2025 vanaf 2021 uit te kunnen voeren.

De auxiliaire rol

In het *Koninklijk Besluit Rode Kruis* is de auxiliaire rol van het Nederlandse Rode Kruis, voortvloeiend uit de Verdragen van Genève, vastgelegd. Het Rode Kruis heeft voor het gehele Koninkrijk tot taak hulp te verlenen aan mensen die slachtoffer zijn van een gewapend conflict, ramp of andere calamiteit; dit kunnen ook militairen zijn. Het Rode Kruis werkt verder aan het opsporen van vermiste personen en het herstellen van contact tussen familieleden die van elkaar gescheiden zijn door ramp of conflict, het voorkomen van vermissingen en het verschaffen van opheldering over het lot van vermiste personen. Als Nederland in een gewapend conflict raakt, dan zorgt het Rode Kruis ervoor dat krijgsgevangenen onder andere post en hulp kunnen ontvangen. Ook zorgt het Rode Kruis dan voor een informatiebureau. In het besluit is verder vastgelegd dat het Rode Kruis naar vermogen werkt aan het lenigen van de nood bij rampen en andere calamiteiten buiten het Koninkrijk; het anderszins verzachten of voorkomen van menselijk leed; en het zo ruim mogelijk verspreiden van het humanitair oorlogsrecht. Verder wordt het Nederlandse Rode Kruis geacht zo goed mogelijk mee te werken aan de doelstellingen van het Internationale Rode Kruis.

Foto Isaac Gribberg

En dit alles kunnen we alleen doen onder een embleem, het rode kruis, dat – als we onze grondbeginselen levend houden – altijd **boven alle twijfel** verheven is. Als Rode Kruis-vrijwilligers en -medewerkers moeten we ons er constant van bewust zijn dat neutraliteit, onpartijdigheid en onafhankelijkheid het kader zijn waarbinnen we *actief* opkomen voor de meest kwetsbaren. Dat we in alles wat we onder die vlag doen wederzijds respect, integriteit, hulpbereidheid en toegankelijkheid uitstralen. En dat we verantwoord met tijd, geld en talent omgaan dat ons is toevertrouwd. Zo zorgen we ervoor dat we altijd tot iedereen toegang hebben en krijgen, in vredes- en in oorlogstijd. Strategie 2025 moet ons helpen die opdracht van Henry Dunant in de 21^e eeuw goed uit te voeren.

Een snel veranderende wereld

De wereld verandert, sneller en sneller. Om de hoek en ver weg zien we nieuwe uitdagingen op ons afkomen. Geopolitieke verhoudingen zijn onzekerder, veel mensen trekken naar de steden, een groot deel van de wereldbevolking vergrijsjt. Meer mensen dan ooit zijn op de vlucht. Die uitdagingen hebben grote invloed op

welke hulp we moeten bieden, aan wie, maar ook hoe we die hulp bieden. De snelheid van ontwikkelingen dwingt ons wendbaar te zijn en maakt dat we onze strategie voor vijf jaar vastleggen in plaats van voor tien. Om zo optimaal aangesloten te blijven op hulpvragen. Waarbij we ook binnen die vijf jaar wendbaar in moeten kunnen spelen op ontwikkelingen die we nog niet hebben voorzien. Hieronder zetten wij enkele belangrijke trends op een rij waarvan we als vereniging verwachten dat ze ons werk in Nederland gaan raken.

Het klimaat

De verandering van het klimaat heeft grote invloed op ons werk. We zien steeds vaker extreem weer in Nederland (stormen, hittegolven) en elders in de wereld; waterschaarste neemt op veel plaatsen toe en kan een bron voor conflicten zijn. Onze Caribische afdelingen worden mogelijk met zware orkanen geconfronteerd, de gevolgen van orkaan Irma staan nog vers op het netvlies. Muggen, teken en andere insecten brengen langzaam maar zeker ziektes onze kant op die tot voor kort alleen in de tropen voorkwamen. Klimaatvluchtelingen zijn een fenomeen dat we een paar jaar geleden nog niet zagen.

Polarisatie en individualisering

Polarisatie is een andere trend die we overal in de wereld zien, ook in Nederland. Vluchtelingen en migranten zijn niet altijd even welkom. Lontjes zijn kort. Het Rode Kruis wil daar een positief geluid tegenover zetten: dat in tijden van nood mensen bereid zijn elkaar te helpen. Die uitdaging neemt toe. Individualisering is een trend die daarbij niet helpt. De omvang en intensiteit van sociale netwerken veranderen in de samenleving. Door de opkomst van sociale media zijn mensen meer verbonden dan ooit, maar die verbinding is van een andere intensiteit. Het zijn veel maar zwakke relaties, met mensen die verder van ons afstaan. Minder sociale participatie kan niet alleen effect hebben op het vrijwilligersbestand van het Rode Kruis; het kan ook leiden tot sociaal isolement. In een rampsituatie kan het gebrek aan 'sociaal kapitaal' de zelfredzaamheid van mensen sterk verminderen.

Digitaal

Veel mensen kunnen zich een leven zonder sociale media niet meer voorstellen. Nieuwe technologieën en manieren om te verbinden bieden veel kansen. Nieuwe manieren om fondsen te werven, nieuwe manieren om mensen aan de missie van het Rode Kruis te binden, nieuwe vormen van vrijwilligerswerk en hulpverlening.

Tegelijkertijd kan in onze digitaliserende wereld niet iedereen even goed meekomen. Niet iedereen weet de digitale weg naar instanties te vinden. Terwijl dat steeds vaker de enige weg lijkt te zijn. Oudere mensen of mensen die een smartphone niet kunnen betalen kunnen makkelijk verdwalen en in een neerwaartse spiraal van problemen terechtkomen van schulden, eenzaamheid en gezondheidsproblemen. In een tijd waar de overheid zich steeds meer terugtrekt en meer overlaat aan de samenleving zelf, kan dat tot problemen leiden. Informatie bereikt sommige groepen soms slechter. Verantwoord omgaan met (persoonlijke) data is daarnaast essentieel om te voorkomen dat mensen die we helpen risico lopen: dat vraagt om een goed databeschermingsbeleid.

Armoede

Armoede en milieuvervuiling worden met name in het Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden genoemd als trends die impact hebben op ons werk. Maar ook in Europees Nederland is armoede een – niet altijd zichtbaar – fenomeen; één op de negen kinderen leeft onder de armoedegrens en bijna 150.000 mensen deden in 2018 een beroep op de voedselbanken. Met een kleiner wordend sociaal vangnet is een groter beroep op het Rode Kruis onder slechtere economische omstandigheden niet uit te sluiten.

Wat vooraf ging: Strategie 2020

De basis van onze nieuwe strategie is wat we bereikt hebben met Strategie 2020, vastgesteld door de Ledenraad in 2010. Hierin hebben we, als humanitaire noodhulporganisatie, duidelijk gekozen voor een focus op (dreigende) nood. Onze hulp was en is gericht op het beperken van de gevolgen van nood en het versterken van de zelfredzaamheid van mensen. Zorgen dat mensen zo snel mogelijk hun eigen leven weer op kunnen pakken, mensen (weer) veerkrachtig maken en zorgen dat zij zelf de gevolgen van de nood zo goed mogelijk het hoofd kunnen bieden. Onze hulp heeft altijd een tijdelijk karakter. We willen niet dat er een structurele afhankelijkheidsrelatie ontstaat tussen de hulpvrager en ons als hulpverlener. Om onze ambities waar te kunnen maken, streven we naar een samenleving waarin mensen bereid zijn om elkaar te helpen, door het beschikbaar stellen van tijd, geld en talent.

ONZE AMBITIE

Mensen écht verder helpen

Strategie 2025 gaat niet over één nacht ijs. De voorbereidingen ervoor zijn in 2018 in gang gezet met uitgebreide analyses van onze omgeving en onze hulpverlening, en met een uitgebreide consultatie binnen en buiten onze vereniging. Op verschillende momenten zijn vrijwilligers en medewerkers uitgebreid betrokken bij de vorming van de strategie: bijeenkomsten in het land, brainstorms, online consultaties en diverse andere input- en feedbackmomenten. Ook externe experts is om hun input gevraagd.

Deze strategie vormt de basis voor wat wij de komende jaren doen, lokaal en nationaal. Binnen Nederland, in het Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden, maar ook internationaal. We bouwen voort op Strategie 2020, waarbij we als vereniging enkele belangrijke voorwaarden voor Strategie 2025 hebben geformuleerd. Uitgangspunten blijven het beperken van de gevolgen van nood en ervoor zorgen dat mensen goed voorbereid zijn op nood. Onze focus moet echter duidelijk zijn: niet onze hulp staat centraal. Niet de nood. Maar de mens.

Een mens in nood

In de uitvoering van Strategie 2020 constateerden we dat we onze focus duidelijker moeten formuleren. Wie is een mens in nood? Onze definitie luidt:

Een mens in nood is een ieder die het **ontbreekt aan basislevensbehoeften** of het risico loopt op **acuut letsel** of **direct levensgevaar**, ongeacht de oorzaak.

Onze hulp is dus gericht op de basislevensbehoeften van mensen; als deze je ontbreken of dreigen te gaan ontbreken. Het maakt ons niet uit hoe je in nood verzeild bent geraakt of dreigt te verzeilen. Of persoonlijke omstandigheden of een acute gebeurtenis er de aanleiding voor zijn. Wij helpen je met je basislevensbehoeften; en de meest kwetsbaren het eerst. Voedsel. Water. Een dak boven je hoofd. Een plek waar je je veilig voelt. De juiste medische en psychologische hulp. De mogelijkheid om te voorzien in je basale persoonlijke hygiëne. Weten waar je naasten zijn en hoe het met ze is.

Onze hulp

Onze focus is duidelijk, onze ambitie ook. Voor 2025 hebben we haar als volgt geformuleerd:

In tijden van nood staat niemand alleen, door ieder mens die in nood is of dreigt te komen met passende hulp écht verder te brengen.

Hiermee scheppen we voor onszelf belangrijke verplichtingen, maar bakenen we onze taak tegelijkertijd ook goed af. Wij helpen met de basislevensbehoeften zodra die ontbreken of kunnen gaan ontbreken. Maar dat betekent niet dat we al deze hulp per se zelf organiseren. We zijn geen ziekenhuis en geen psycholoog. Waar nodig mobiliseren we anderen om te helpen. Of ondersteunen we anderen in hun hulpverlening. Wat we in ieder geval altijd kunnen: eerste hulp en even een arm om een schouder. Een veilige plek bieden.

Waar mogelijk bereiden we mensen zo voor dat ze daar zelf in kunnen voorzien. Door EHBO-vaardigheden te leren, mensen op risico's te wijzen en voor te bereiden op crisissituaties. Waar nodig mensen te helpen een netwerk op te bouwen. Hoe dan ook is onze hulp altijd tijdelijk. We helpen mensen zich te herpakken om zelf uit de nood te komen (of die te voorkomen). En we vermijden daarbij iedere vorm van langdurige afhankelijkheid.

Met deze ambitie doen we een aantal beloftes aan Nederland. Beloftes die we zo goed mogelijk waar willen maken met het geld, de tijd en het talent dat we weten te mobiliseren:

1. **We zijn er voor mensen in nood:** voor iedereen die het ontbreekt aan basislevensbehoeften, die risico loopt op acuut letsel of die in direct levensgevaar is. Onze prioriteit ligt bij de meest kwetsbaren, maar iedereen kan zich welkom voelen om bij ons aan te kloppen of mee te helpen.
2. **We weten waar de nood is of dreigt en wie er kwetsbaar voor is.** We hebben goed in kaart welke risico's er binnen en buiten het Koninkrijk bestaan, welke trends kwetsbare groepen in de samenleving kunnen raken en waar mensen onze hulp het beste kunnen gebruiken.
3. **We bieden passende hulp.** Hulp die mensen nodig hebben en hen écht verder helpt, zo goed mogelijk afgestemd op individuele behoeftes. Hulpvragers kunnen op ons rekenen en ons daarop afrekenen. Soms is onze communicatie onze (online) hulpverlening: zijn waarschuwingen en adviezen al genoeg om mensen bewust zelfredzaam te maken.
4. Maar, **we bieden niet alle directe hulp per se zelf.** We hebben een goed beeld van 'het hulplandschap' en werken goed samen met andere organisaties en mensen om hulpvragers écht verder te helpen. Onze geschiedenis is doordrenkt van hulpinitiatieven die het Rode Kruis heeft genomen, van bloedbank tot hospitaalschip, maar vervolgens heeft overgedragen aan andere organisaties. Wij mobiliseren hulp in geval van nood en willen geen langdurige afhankelijkheidsrelatie.

Internationale aansluiting

Binnen de internationale Rode Kruis- en Rode Halve Maan-beweging is de langetermijnvisie neergelegd in Strategy 2030. Veel van de ontwikkelingen die het Nederlandse Rode Kruis raken spelen vanzelfsprekend ook internationaal:

- **Klimaatverandering** raakt het werk van het Rode Kruis op alle fronten, van gewapende conflicten en klimaatvluchtelingen, tot rampenvoorbereiding en crises op een schaal die we tot nu toe niet hebben gezien.
- We voorzien een **toename in het aantal natuurrampen** (in aantal en intensiteit), maar de onzekere geopolitieke verhoudingen leiden ook tot meer conflicten wereldwijd. Conflicten treden ook vaak, zo niet vaker, op in gebieden die gevoelig zijn of worden voor natuurrampen, waardoor het werk van de verschillende onderdelen van de Rode Kruis-beweging steeds vaker overlapt.
- De **gezondheidszorg**, toegang tot veilig drinkwater en toegang tot goede sanitaire voorzieningen staan internationaal onder druk. Op veel plekken in de wereld vergrijsd de bevolking. Ziektes verspreiden zich op nieuwe plekken als gevolg van klimaatverandering. Milieuvuiling is links en rechts een toenemend gezondheidsprobleem. Ook de psychosociale gezondheid van mensen, deels gevoed door een sociaal en digitaal isolement, is een groeiend punt van aandacht voor het Rode Kruis en de Rode Halve Maan.
- Als gevolg van klimaatverandering en het aantal conflicten in de wereld, is **migratie** een grote uitdaging. Nog nooit waren zoveel mensen op de vlucht; soms is migratie belangrijker voor de bevolkingsgroei van een land dan de natuurlijke aanwas. Extreem kwetsbaar zijn de 'statenlozen': mensen voor wie geen land zich verantwoordelijk voelt.
- Globalisering en toenemende ongelijkheid in de wereld zijn een voedingsbodem voor populisme, xenofobie, polarisatie en conflicten op basis van religie en politieke voorkeur. **Gedeelde humanitaire waarden staan onder druk** en verdere politisering van humanitaire hulp ligt op de loer. Dit maakt het werk voor ons als neutrale, onafhankelijke humanitaire noodhulporganisatie complexer. Lokale borging is cruciaal om toegang te houden en voelsprietten te hebben voor humanitaire noden.

Op grond van deze ontwikkelingen hebben het Rode Kruis en de Rode Halve Maan een zevental uitdagingen benoemd die we overal ter wereld nastreven;

- Nationale verenigingen moeten goed **lokaal verankerd, flexibel en wendbaar** zijn. Meer innovatief en inclusief om ontwikkelingen goed te begrijpen en snel op te kunnen reageren.
- We moeten **nauwer samenwerken met organisaties buiten de Rode Kruis- en Rode Halve Maan-beweging**, om nieuwe vormen van hulpverlening mogelijk te maken en humanitaire uitdagingen beter aan te kunnen pakken.
- We blijven werken aan **het vertrouwen van de wereldgemeenschap** door vraaggestuurde, transparante hulp. We gebruiken feedback om onze hulpverlening verder te verbeteren en laten zien dat het geld dat ons wordt toevertrouwd, goed besteed is.
- De basis van het Rode Kruis is de kracht van zijn **vrijwilligers**. We zullen nieuwe vormen van vrijwilligerswerk moeten ontwikkelen, waarbij mensen optimaal samenwerken binnen ons internationale humanitaire netwerk, en waarbij hun talenten zo optimaal mogelijk benut worden. Jongeren moeten we binden en boeien. Vraaggestuurd en zelfsturend zijn belangrijke termen.
- Neutraliteit betekent niet zwijgen als de belangen van de meest kwetsbaren geraakt worden. Onze **humanitaire diplomatie** komt op voor de zwaksten in de samenleving, ook als wijzelf niet direct hulp kunnen bieden. We zijn de hoeder van het humanitair oorlogsrecht en nemen die verantwoordelijkheid overal ter wereld serieus.
- **Nieuwe technologieën en digitalisering** vormen risico's (denk aan cyber warfare, digibeten en digitaal isolement), maar bieden ook een hoop kansen om onze impact te vergroten en meer van elkaar te leren. We zullen moeten investeren in innovatie.
- **Onze fondsenwerving** moet internationaal diverser en het moet onze onafhankelijkheid borgen. Ook op financieel terrein moeten we openstaan voor innovaties en nieuwe vormen van financiering.

Als Nederlandse Rode Kruis hebben we ervoor gekozen om de horizon niet zo ver te leggen als 2030. In een snel veranderende wereld moeten we ook onze langetermijnvisie flexibel houden, is onze overweging.

ONZE AANPAK

Echt verder helpen

Mensen in (dreigende) nood met passende hulp écht verder helpen. Een stevige ambitie en een glasharde belofte. Om de hoek en ver weg. Het vraagt om een gedegen aanpak, die deels voortbouwt op Strategie 2020, maar die onze vereniging ook vraagt om nieuwe wegen in te slaan. Want wat we met onze ambitie feitelijk beloven is:

1. We hebben goed voor ogen wie we helpen en waarmee;
2. We komen op voor hulp aan mensen in nood (en met name de meest kwetsbaren) en bouwen aan een samenleving waarin mensen elkaar helpen;
3. We zijn een proactieve, toegankelijke en wendbare noodhulporganisatie, die snel kan inspelen op veranderende noden in de samenleving;
4. We zijn eensgezind in het ervoor zorgen dat in tijden van nood niemand er alleen voor staat en versterken elkaar en anderen waar dat kan;
5. We willen de aan ons beschikbaar gestelde middelen (tijd, geld en talent) zo effectief en efficiënt mogelijk inzetten.

1. **Wie we helpen en waarmee**

We helpen iedereen die in nood is of dreigt te komen. En de meest kwetsbaren het eerst. Overal in Nederland, overal in het Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden en overal waar we elders in de wereld kunnen bijdragen. Kort samengevat bieden we drie vormen van hulp:

- We bieden hulp aan mensen in nood.
- We helpen mensen zich goed voor te bereiden op nood.
- En daarnaast staat onze deur altijd open voor mensen die er zelf niet meer uit komen. Ook als we hen zelf niet kunnen helpen; onze deur is nooit dicht. We helpen hen op weg naar de juiste hulp.

Onze hulp is gericht op de basislevensbehoeften van mensen: voedsel, water, een dak boven je hoofd, een menswaardige en veilige plek, de juiste medische en psychosociale (na)zorg, het kunnen voorzien in je persoonlijke hygiëne en informatie over je dierbaren.

Mensen in nood

Mensen in nood helpen wij met basislevensbehoeften, ongeacht de oorzaak van hun nood en ongeacht hun achtergrond. Zodat mensen zo snel mogelijk de regie over hun eigen leven weer op kunnen pakken. Onze bijzondere aandacht gaat uit naar diegenen die het meest kwetsbaar zijn.

Internationaal betekent dit dat we zoveel mogelijk mensen en middelen mobiliseren voor de hulpverlening van de internationale Rode Kruis- en Rode Halve Maanbeweging bij rampen en conflicten; voor de hulp van onze zusterverenigingen bij rampen en conflicten, voor het ICRC in geval van internationale gewapende conflicten, en voor de IFRC in geval van grootschalige natuurrampen. Waar mogelijk sluiten we meerjarige strategische partnerschappen om de noodhulpverlening van zusterverenigingen duurzaam te versterken.

In **Nederland** ondersteunen we de overheid bij de rampenhulpverlening op grond van onze *auxiliaire* rol (net als onze zusterverenigingen internationaal). Maar met de belangen van de meest kwetsbaren in nood in ons achterhoofd, maken we ook *onafhankelijke* keuzes over de inzet van onze mensen en middelen. We kijken *proactief* waar onze hulp nodig en gewenst is, op grote en kleine schaal. Om onze hulp te kunnen leveren hebben we een landelijk dekkend netwerk van goed opgeleide en ervaren noodhulpvrijwilligers, weten we mensen en middelen goed te mobiliseren en zetten we nieuwe technieken in om passende hulp te kunnen bieden.

In het **Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden** in het bijzonder blijven we werken aan het versterken van onze lokale noodhulpcapaciteit, ook met het oog op de migratie-uitdagingen die hier spelen. Daarbij sluiten we zo goed mogelijk aan op de regionale samenwerking binnen de internationale Rode Kruis-beweging.

Onze internationale hulpverlening

De uitgangspunten van Strategie 2025 vormen ook de basis voor onze internationale hulpverlening. We ondersteunen de andere onderdelen van de Rode Kruis-beweging in hun hulpverlening vóór, tijdens en na rampen, waarbij naast noodhulp de weerbaarheid en veerkracht van individuen en gemeenschappen centraal staan. We hebben daarbij scherp voor ogen wat onze meerwaarde binnen de internationale beweging is: het Nederlandse Rode Kruis wordt erkend om haar vermogen om meer-partijen-samenwerkingen te smeden, zodat hulpverlening meer adequaat en gecoördineerd is. Specifieke expertises binnen onze internationale hulp, die we wereldwijd beschikbaar maken, zijn Water, Data en EHBO als fondsenwervende activiteit. In de komende jaren zullen we ons meer toelagen op deze expertises en het aantal landen waar we zelf aanwezig zijn verkleinen, voor betere focus van onze hulpverlening.

Mensen in dreigende nood

Ook mensen in dreigende nood kunnen op ons rekenen. We bereiden hen goed voor en geven hen advies wat te doen in nood. En ook hier ligt de focus op de meest kwetsbaren. Waar ons de middelen ontbreken om goed hulp te kunnen bieden laten we onze stem horen namens hen. We agenderen tegelijkertijd gebreken in de hulpverlening bij de politiek, in de media en bij het algemeen publiek, ook als we wel zelf actief hulp verlenen, maar deze niet afdoende is.

Beter weten wie er kwetsbaar is en hoe mensen zich goed voorbereiden op nood vraagt om veel kennis en inzicht. **Internationaal** moeten we weten welke gemeenschappen kwetsbaar zijn, moeten we risico's en capaciteiten kennen en moeten we weten hoe we nood kunnen voorkomen, dan wel hoe we mensen zo goed mogelijk voorbereiden.

Dat geldt evengoed **in Nederland**. Hier moeten onze vrijwilligers toegang hebben tot en kennis hebben van kwetsbare groepen. In **het Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden** gaat het dan zeker ook om kwetsbare migranten. Om iedereen te kunnen bereiken, moeten onze vrijwilligers een goede afspiegeling zijn van de Nederlandse samenleving, zodat bijvoorbeeld culturele verschillen onze hulpverlening nooit in de weg staan. Sterker nog, juist door diversiteit zijn we in staat individuele mensen passende hulp te bieden. We bieden iedereen hulp, maar moeten ook iedereen kunnen begrijpen. Boer of vluchteling, advocaat of alleenstaande oudere.

Mensen die bij ons aankloppen in (dreigende) individuele nood

In Strategie 2025 benadrukken we meer dan ooit dat niemand tevergeefs bij ons aanklopt. Ook in individuele (dreigende) nood willen we mensen zo goed mogelijk écht verder helpen. Dit betekent niet dat we actief op zoek gaan naar mensen in individuele nood en we roepen mensen ook niet op om zich bij ons te melden. Het betekent wel dat we geen 'nee' verkopen als iemand bij ons aanklopt. Dan doen we de deur open en kijken we hoe we iemand verder op weg kunnen helpen.

Foto Wendy Herelgiers

Open staan voor iedereen in nood betekent vervolgens ook niet dat wij alle hulp zelf willen bieden, maar wel dat wij mensen op weg kunnen helpen in 'hulpverleningsland'. We doorgronden wat hun behoeftes zijn en brengen mensen in contact met de juiste hulporganisatie. Soms kunnen we mensen wellicht ook zelf helpen met onze bestaande activiteiten. Lacunes in hulp proberen we op te vangen en kaarten we aan.

We geven hiermee onze vrijwilligers een grote verantwoordelijkheid en we moeten hen dus ook goed ondersteunen met actuele kennis en vaardigheden. Een goede achtervang en een cultuur van vertrouwen zijn belangrijke randvoorwaarden.

2. We komen op voor hulp aan mensen in nood (en met name de meest kwetsbaren) en bouwen aan een samenleving waarin mensen elkaar helpen

Neutraal en onpartijdig zijn betekent niet dat we geen partij kiezen; we kiezen eigenlijk altijd partij, namelijk voor de behoeften van de meest kwetsbaren. In de 21e eeuw is met name de toegang tot hen, in conflictsituaties, steeds lastiger. Ondanks de afspraken die gemaakt zijn voor de bijzondere rol van het Rode Kruis in de Verdragen van Genève. Ons embleem staat voor ‘niet schieten’, maar we kunnen niet altijd degenen bereiken die die bescherming nodig hebben. Dag in, dag uit moeten we blijven uitdragen dat onze unieke positie op grond van de Verdragen van Genève moet garanderen dat we die toegang kunnen krijgen.

Het Rode Kruis speelde een hoofdrol bij het ontstaan en is daarom de hoeder van het humanitair oorlogsrecht, de basisregels die gelden als geen enkele regel meer lijkt te gelden. Ook in Nederland hebben wij, vastgelegd in het Koninklijk Besluit als onderdeel van onze *auxiliaire* rol, de verantwoordelijkheid dit recht uit te dragen. Dat doen we met name richting degenen voor wie dit relevant is: diplomaat of (potentiële) gewapende strijder, militair of rechtenstudent. Zij moeten de basisregels kennen die gelden in oorlog en conflict en het is onze taak ze daar – op een aansprekende manier – mee in aanraking te brengen. Maar ook richting het algemeen publiek moeten we – blijven – uitdragen wat de bijzondere positie van het Rode Kruis en de Rode Halve Maan is, als neutrale, onpartijdige en onafhankelijke hulpverlener.

Het is ook onze verantwoordelijkheid bij te dragen aan de verdere ontwikkeling van het oorlogsrecht, om het zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de uitdagingen van onze tijd. Toen het oorlogsrecht werd opgesteld, was er nog geen *cyber warfare*, waren er nog geen autonome wapens, waren er nog geen klimaatconflicten en werden oorlogen nog uitgevochten tussen landen in plaats van tussen landen, milities en andere groeperingen. Deze ontwikkelingen zullen een plek in het oorlogsrecht moeten krijgen. Als Nederlandse Rode Kruis ondersteunen we de internationale Rode Kruis-beweging, en specifiek het ICRC hierbij.

Opkomen voor de meest kwetsbaren en hun basislevensbehoeften is ook los van het humanitair oorlogsrecht een belangrijke taak in Strategie 2025. We beïnvloeden politieke agenda's als we zien dat het mensen aan basislevensbehoeften ontbreekt of als zij onvoldoende toegang hebben tot hulp. En we blijven onverminderd werken aan een samenleving waar mensen respect hebben voor elkaar en elkaar daarom in noodgevallen willen blijven helpen. We willen dat mensen weten wat ze moeten doen in geval van nood, maar ook dat ze bereid zijn om dat voor anderen te doen.

3. We zijn een proactieve, toegankelijke en wendbare noodhulporganisatie, die snel kan inspelen op veranderende noden in de samenleving;

We willen snel en adequaat kunnen blijven uitrukken als de nood aan de man is. Maar in een snel veranderende wereld willen we ook wendbaar zijn, om snel in te kunnen spelen op veranderende omstandigheden. Om onze hulp te kunnen bieden moeten we toegankelijk zijn, maar ook zichtbaar; zowel voor de hulpvragers, als voor de mensen die ons steunen met hun tijd, geld en talent. Mensen moeten weten waar het Rode Kruis voor staat, waarvoor ze bij het Rode Kruis kunnen aankloppen en wat ze voor het Rode Kruis kunnen doen.

Proactief

Het Rode Kruis moet weten welke nood er is of dreigt, wie daardoor hulp nodig heeft en wat wij daaraan kunnen doen. Die 'radar' moeten we bouwen en borgen, zowel landelijk als lokaal. We zijn voortdurend alert op de vraag of we kwetsbare groepen, landelijk en lokaal, goed op het vizier hebben en we voor hen hebben gedaan wat we kunnen. Vrijwilligers moeten de juiste informatie hebben om de goede actie te kunnen ondernemen.

Toegankelijk

We werken aan een vereniging die een goede afspiegeling is van de lokale samenleving. Een club waarbij iedereen zich thuis voelt. We hebben onze voelsprietten in straat en buurt, we hebben toegang tot de meest kwetsbare mensen, om hen zelf hun leven na de nood weer goed op te kunnen laten pakken of om hen goed voor te bereiden op nood. Voor hen zijn we altijd bereikbaar.

Wendbaar

Het Rode Kruis is geen instituut, maar 'een beweging van georganiseerde neutrale en onpartijdige burgerhulp'. We gaan werken aan onze wendbaarheid, zodat we – nog beter – op basis van (actuele) ontwikkelingen snel kunnen schakelen en passende hulp kunnen bieden door de inzet van de juiste mensen en middelen. Innovatieve initiatieven moeten de ruimte en het vertrouwen krijgen (ze zullen niet altijd lukken) en we benutten het talent van mensen in het netwerk van onze vereniging: vrijwilligers, flexvrijwilligers zoals Ready2Helpers, medewerkers en anderen.

4. We zijn eensgezind in het ervoor zorgen dat in tijden van nood niemand er alleen voor staat en versterken elkaar en anderen waar dat kan

Maar toen de vrouwen van Castaglione zagen dat ik geen onderscheid maakte tussen nationaliteiten, volgden zij mijn voorbeeld en toonden dezelfde vriendelijkheid tegenover al deze mannen van wie de achtergrond zo verschillend was, en die voor hen allemaal vreemdelingen waren. 'Wij zijn allen broeders. Tutti fratelli!' herhaalden zij steeds gevoelvol. (Henry Dunant, 25 juni 1859)

De beweging die Henry Dunant in gang zette – eensgezind en doelgericht, toegewijd en onvermoeibaar – willen we doorzetten naar 2025. Dat betekent dat we moeten blijven werken aan een vereniging, een cultuur, waarin mensen zich veilig voelen om te doen wat het beste is voor de hulpvrager, binnen de kaders die we gezamenlijk hebben bepaald. Een cultuur waarin integriteit en elkaar aanspreken voorop staan. Waarin we openstaan voor afwijkende meningen en waarin de vrijwilliger in het veld weet dat zij op haar vereniging kan vertrouwen. Een divers samengestelde, inclusieve organisatie die we gezamenlijk vormgeven op basis van onze ambitie en waarin we van elkaar – en van de hulpvrager – willen leren. Het Rode Kruis heeft lokaal, nationaal en internationaal een enorme expertise in huis en we doen er alles aan die ten volle te benutten.

Wie wil blijven leren, durft ook kwetsbaar te zijn. Fouten te erkennen en te gebruiken om beter van te worden. Door in te blijven zien waar we het niet goed hebben gedaan of beter hadden kunnen doen, blijven we onszelf verbeteren. We hebben al belangrijke stappen gezet, door te leren van ons handelen – of niet handelen – in de Tweede Wereldoorlog, of van de lessen die we trokken uit de Dam tot Damloop in 2016. De tijdsgeest en ons embleem vragen erom dat wij voortdurend werken aan ons ethisch besef en lerend vermogen.

5. We willen de aan ons beschikbaar gestelde middelen (tijd, geld en talent) zo effectief en efficiënt mogelijk inzetten.

Nederland steunt het Rode Kruis ieder jaar weer ruimhartig met tijd, geld en talent. Vanwege onze bijzondere positie, vanwege onze slagkracht wereldwijd en vanwege het vertrouwen dat men in ons stelt. Aan dat vertrouwen moeten we blijven werken, iedere dag opnieuw. Het komt immers te voet, maar gaat te paard. We moeten transparant laten zien dat we, ondanks de complexiteit van een ramp of conflict, onze middelen zo effectief en efficiënt mogelijk inzetten. We zijn kritisch op onze bestedingen.

Dat alles betekent dat we onze processen en systemen slim en doelgericht organiseren en dat kwaliteit leidend is. We streven naar passende hulpverlening en meten de effecten en waardering ervan. We zorgen dat onze vrijwilligers zo goed mogelijk zijn opgeleid voor de verantwoordelijkheid en het vertrouwen dat we hen geven. Dat hun kwaliteiten goed aansluiten op de hulp die we bieden, waarbij we iedereen de ruimte willen geven zijn of haar steentje bij te dragen.

Als we hulpactiviteiten opzetten, doen we dat op basis van wat nodig is, op basis van de hulpbehoefte, en niet enkel op basis van wat we al kunnen en bieden. Onze fondsenwerving en onze communicatie sluiten we zo goed mogelijk op onze hulpverlening aan, in een gouden driehoek. In sommige gevallen is onze communicatie onze hulpverlening.

AAN DE SLAG

Aan de slag

Strategie 2025 is niet revolutionair – maar ook weer wel. We zijn er nog steeds voor mensen in nood, we rukken uit bij calamiteiten en mobiliseren de steun van het Nederlands publiek. Maar we kijken nog verder, hoe we proactief mensen in nood kunnen helpen, ongeacht wat de oorzaak van die nood is. En we helpen ook individuele mensen verder als ze bij ons aankloppen. Dat onze hulp bijdraagt aan het garanderen van basislevensbehoeften is daarbij een heldere taakafbakening.

De tijd vraagt erom en maakt het mogelijk dat we veel beter in kaart hebben wie er kwetsbaar zijn voor nood of dreigende nood. We kunnen sneller en beter gaan inspelen op ontwikkelingen die de basislevensbehoeften van mensen bedreigen. Hoe we de hulpvrager écht verder helpen staat daarbij centraal. We luisteren naar behoeften en kunnen passende hulp adequaat bieden. Dat doen we door goed samen te werken: lokaal, nationaal en internationaal. Maar ook met partners van buiten de Rode Kruis-beweging, om onze doelen beter te kunnen verwezenlijken.

Op basis van deze strategie gaan we in 2020 een implementatieplan opstellen en werkplannen maken voor de districten en de beroepsorganisatie. In deze plannen hebben we in ieder geval aandacht voor een viertal uitdagingen:

1. Strategie 2025 is voor en door de vereniging gebouwd. Voor onze ambitie hebben we iedere vrijwilliger, iedere medewerker nodig, eenieder moet zich achter onze ambitie en onze strategie kunnen scharen. Strategie 2025 moet **van ons allemaal** zijn.
2. Strategie 2025 vraagt om een visie op onze noodzakelijke **capaciteit en competenties**; wat verwachten we van onze vrijwilligers, Ready2Helpers en medewerkers, hoe zorgen we dat ze toegewijd en toegerust zijn? Een gedegen vrijwilligersbeleid is een belangrijke basis voor het succes van onze strategie. Maar ook moeten we onze 'radar' voor kwetsbaarheid en nood versterken. Hoe zorgen we dat we de meest kwetsbaren goed in beeld

hebben, hoe onderkennen we tijdig mogelijke bedreigingen voor kwetsbare groepen en hoe zorgen we dat mensen snel weten wat ze moeten doen in nood.

3. Naast tijd en talent vragen we **geld** van de Nederlander. We moeten goed in kaart krijgen wat de ambities als verwoord in Strategie 2025 gaan kosten en hoe we die fondsen denken binnen te krijgen. Dit leggen we vast in een meerjarenbegroting. In onze fondsenwerving moeten we blijven zoeken naar nieuwe manieren waarop de Nederlander het Rode Kruis kan en wil steunen, nu traditionele fondsenwervingskanalen in de hele branche onder druk staan.
4. We zullen inzichtelijk moeten krijgen **hoe snel** we onszelf klaar kunnen krijgen voor het effectief en efficiënt nastreven van onze ambitie. Hoe organiseren we onze wendbaarheid, hoe bieden we in de hele vereniging voldoende ruimte aan innovatie, hoe ontsluiten we alle expertise die we al in huis hebben? In de ontwikkeling van nieuwe hulpinterventies staat de vrager centraal en zorgen we dat hulpverlening, communicatie en fondsenwerving zo goed mogelijk samenwerken in innovatie en de ontwikkeling van nieuwe hulpactiviteiten.

De voortgang van Strategie 2025 willen we ook goed gaan evalueren. De tevredenheid van hulpvragers, de betrokkenheid van vrijwilligers en het vertrouwen van het Nederlands publiek willen we daarom blijven **meten**.

‘Zullen er nu in ons land geen andere burgers opstaan die verklaren het gevoel van die edele mensenvrienden te delen?’ Vroeg onze oprichter Johan Basting zich af aan de vooravond van het Koninklijk Besluit, toen in onze buurlanden de eerste Rode Kruis-verenigingen werden opgericht. *‘Ja, zouden er zelfs geen weldenkende mannen gevonden kunnen worden die tijd en moeite ervoor over hebben om zich met de leiding dezer zo hoogst mogelijke zaak te belasten?’* We kunnen Basting geruststellen. Die weldenkende mannen en vrouwen zijn er in de 21e eeuw nog steeds. Vrijwilligers, Ready2Helpers, medewerkers die zich iedere dag willen inzetten voor de meest kwetsbaren, om de hoek en ver weg. Om die mensen écht verder te helpen in het borgen van hun basislevensbehoeften. De wereld is veranderd, onze vereniging verandert, maar dat ene, gedeelde doel niet. In tijden van nood staat niemand alleen.

Het Roode Kruis – profetisch vreedesteken,

Dat roept bij moord en bloed:

‘Het is de liefde alleen, die ’t laatste woord mag spreken,

En ’t langste spreken moet.’

Dr. Eliza Laurillard, secretaris van het Amsterdamse Comité van het Rode Kruis, verwoordt zijn gevoelens bij de eerste inzet van het Nederlandse Rode Kruis, de Frans Duitse oorlog in 1870.

De zeven grondbeginselen

- Menslievendheid** Het Rode Kruis wil lijden van mensen voorkomen en verzachten, vanuit respect voor ieder mens. We streven naar tolerantie, vriendschap en samenwerking, en blijvende vrede tussen mensen.
- Onpartijdigheid** Mensen in de grootste nood helpen we als eerste. Ongeacht nationaliteit, ras, geloof, afkomst of politieke overtuiging.
- Neutraliteit** Bij conflicten kiezen we geen partij. We kiezen altijd voor de slachtoffers, tot welke zijde zij ook behoren.
- Onafhankelijkheid** We beslissen onafhankelijk van de overheid, zodat we altijd volgens onze grondbeginselen kunnen blijven werken.
- Vrijwilligheid** We werken met mensen die zich vrijwillig inzetten en die niet uit zijn op persoonlijk gewin.
- Eenheid** In ieder land kan maar één Rode Kruis- of Rode Halve Maan-vereniging zijn. Deze staat open voor iedereen en werkt in het hele land.
- Algemeenheid** Het Rode Kruis is een wereldwijde organisatie. Alle nationale verenigingen zijn gelijkwaardig en helpen elkaar.

Rode
Kruis